

07.12.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde faaliyet gösteren esnafların sorunları ve bu sorunlara çözüm yollarının araştırılabilmesi için TBMM içtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri ve Anayasa'nın 98. maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Serdar Kuyucuoğlu Karım Arslan
Mersinli Denizli

Erdoğan Bircan Edirne
Ali Hacıoğlu

Akit Ekici
Gaziantep MY

İbrahim ÖZDİS
Adana Milletvekili

Ali Haydar HAKYERDİ
Ankara

Arslan

M. Habeseli

Mahmut Tural
197 MY

Jasor TÜRÜN
Bilece MY

Çiğdem
Çiğdem İRGİL
Bursa MY.

Çiğdem Arslan
Konya MY

ÖZCAN YALIN
LİSİK

K. Durmuş
Kadim Durmuş
Tokat MY

Hayatı Telişin

Kemal ZEVBEK
Samsun MY

Gülay YEDEKÇİ
İSTANBUL
Gülay YEDEKÇİ

Samsun MY

GEREKÇE

Ülkemizde 31 Ekim 2016 itibariyle 3037 odaya kayıtlı olmak üzere 1,668,297 esnaf ve sanatkâr faaliyet göstermektedir. Esnaf ve sanatkârlar ülke ekonomimizin canlılığının korunması ve artırılması, sürdürülebilir bir büyüme sağlanması ve olası bir ekonomik kriz durumunda krizden hızlı çıkış için büyük önem arz eden ekonomik birimlerdir.

Ancak son dönemde içte ve dışta yaşanan sorunların ekonomimize olumsuz bir biçimde yansması ne yazık ki esnaflarımızı da derinden etkilemiştir. Talepte yaşanan daralma doğal olarak doğrudan halka mal ve hizmet sunan esnaf ve sanatkârlarımızın iş hacimlerinin düşmesine sebep olmuştur. Özellikle turizm bölgelerinde faaliyet gösteren esnaflarımız siftah dahi yapamadan günü geçirmekte, işyerlerini nasıl ayakta tutacaklarına dair kara kara düşünmektedir.

Son 5 yılda 400,000'i aşkın esnafımız kepenk kapatmak zorunda kalmıştır. Esnafın kepenk kapatması elbette işsizliği de tetiklemektedir. İşsiz sayımız en güncel resmi rakamlara göre 2016 Ağustos ayında 3 milyon 493 bin olmuş, geçen senenin aynı ayına göre işsiz vatandaşlarımızın sayısı 435,000 artmıştır.

Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi verilerine göre, 2016 yılının ilk on ayında 9.5 milyar TL'lik 838,000 adet senet protesto edilmiş, geçen yılın aynı dönemine göre protesto edilen senet adedi %1.5, senet tutarı ise %20.8 oranında artmıştır. Çeklerle ilgili verilere baktığımızda ise, karşılıksız işlemi yapılan çeklerin tutarının geçen yılın aynı dönemine göre %5, çek adedinin ise %7.6 arttığı görülmektedir. Parasal tutarı 23,1 milyar TL olan 666,000 adet çeke karşılıksız işlemi yapılmıştır.

2011 yılında 137,765 esnaf ve küçük işletme sahibi 2.4 milyar TL'lik kredi borcu nedeniyle takibe uğrarken Eylül 2016'da kredi borcunu ödeyemeyen esnaf sayısı 260,417'ye, takibe düşen borç miktarı ise 7.2 milyar TL'ye çıkmıştır. Yani takibe düşen esnaf sayısı 4 yılda %90, takibe düşen kredi borcu miktarı ise %200 artmıştır.

Oysa esnaf ve sanatkârın korunması anayasal bir ödevdir. Anayasamızın "Esnaf ve sanatkârların korunması" başlıklı 173. Maddesi "Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır" diyerek esnaf ve sanatkârların önemini vurgulamaktadır. Ne yazık ki bu hükme rağmen ülkemizde esnaf ve sanatkârlarımız çok sayıda sorunla karşılaşmakta, ancak ciddi destek ve teşviklerden yoksun bir şekilde ekonomik hayatta var olmaya çalışmaktadırlar. Esnaf ve sanatkârlarımızın sorunlarından birkaçı şöyledir:

Finansman ve Kredi İmkânlarına Erişim Sorunu

Finansman ve kredi imkânlarına erişim sorunu esnaf ve sanatkârlarımızın en önemli sorunlarından biridir. Bu sorunu gidermek için yeni finansman imkânları geliştirilirken, orta ve uzun vadede üretkenliği artırma amacı öncelikli olarak hedeflenmelidir. Sunulan destekler esnaf ve sanatkârlarımızın değişen ve gelişen dünyaya hızlı adaptasyonunu sağlayacak bir nitelik taşımalı, sanayi ve bilgi toplumuna uygun şekilde, katma değeri yüksek yeni mal ve hizmetlerin geliştirilmesini teşvik etmelidir. Ayrıca hali hazırda sunulan sıfır faizli kredi

imkânından sicil sorunu ve kredi koşullarının ağırlığı nedeniyle çoğu esnaf yararlanamamaktadır. Esnaflarımızın sorunları iyi analiz edilmeli ve bu sorunları çözmede merhem olacak doğru ve etkin finansman ve kredi imkânları geliştirilmelidir.

Esnaflarımızın Üzerindeki Vergi Yüğü

Esnaf ve sanatkârlar sınırlı sermaye ve finansman olanakları ile ayakta kalmaya çalışırken devletten vergi konusunda destek beklemektedirler. Vergi oranlarının düşürülmesi ya da ödeme kolaylığı getirilmesi gibi alternatifler detaylı bir şekilde incelenmeli, esnaf ve sanatkârların istihdam, üretim, yatırım ve bilişsel gelişim gibi alanlara kaynak aktarmalarını kolaylaştırarak rekabet güçlerini artırmaları sağlanmalı.

Mesleki Eğitim Sorunu

Ülkemizde mesleki eğitim ne yazık ki ciddi manada ihmal edilmektedir. Üniversite sayısının plansız bir şekilde artması, bu üniversitelerdeki eğitim kalitesinin düşmesine neden olmakta ve gençlerimizin mesleki eğitime olan ilgisini azaltarak üniversite mezunu işsizler ordusu yaratmaktadır. İşsizlik oranları, özellikle de genç işsizliği aydan aya artarken esnaflarımız, sanatkârlarımız ve reel sektör kalifiye eleman sıkıntısı çekmektedir. Bir an evvel bu sorunun üstesinden gelinmeli, çıraklık ve kalfalık eğitimlerindeki sorunlara çözüm bulunmalı ve mesleki eğitimin kalitesi artırılarak özendirilmesi sağlanmalıdır.

Büyük Mağaza Zincirlerinin Esnaf Üzerinde Yarattığı Olumsuz Baskı

AKP Hükümeti ile birlikte hızlı bir artış gösteren AVM'ler esnaf ve sanatkârlarımıza derin bir darbe vurmuştur. Her ne kadar alışveriş merkezlerinin haksız rekabetinin önlenmesi amacıyla 6585 Sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmış olsa da, kanun esnaf ve sanatkârlarımızın beklentilerini tam olarak karşılayamamış, sıkıntıyı gidermekte yetersiz kalmıştır.

Sosyal Güvenlik Sorunları

Ülkemizde yetkili üç sosyal güvenlik kurumunun tek çatı altında birleşmesine rağmen emeklilik prim gün sayısında halen bir eşitleme sağlanamamıştır. SGK çalışanı 7,000 iş günü prim ödeyerek emekli olabilirken BAĞKUR için bu sayı 9,100 iş günüdür. Bu da esnaf ve sanatkârlarımız aleyhine eşitsiz bir durum yaratmaktadır.

Ek olarak, 22/3/1985 - 4/10/2000 tarihleri arasında vergi kaydı olup, SGK kayıtları re'sen yapılmayan esnaf ve sanatkârların geriye dönük SGK prim borçlanması yapabilmeleri de esnafın talepleri arasındadır.

Ayrıca ekonomik durgunluk ve daralma sebebiyle kepenk kapatan ya da işleri kötü gittiği için prim borçlarını ödeyemeyen esnaflarımız ve aileleri sağlık hizmetlerinden yararlanamamaktadırlar. İşsiz kalan esnaflarımız için kısa süreli de olsa destekleyici bir mekanizmanın eksikliği esnaflarımızın tekrar iş hayatına katılmalarını da sekteye uğratmaktadır.

Kayıt dışılık

Esnaf ve sanatkârlar tarafından sıklıkla dile getirilen bir konu da kayıt dışı faaliyet gösterenlerdir. Özellikle son yıllarda komşu ülkelerden ülkemize gerçekleşen göç sonucunda kayıt dışı faaliyetler fazlasıyla artmış, bu da rekabeti olumsuz yönde etkilemiştir. Bu konuda denetimlerin sıklaştırılması, denetim yapan kurumların kapasitelerinin geliştirilmesi gibi önlemlerin alınması düşünülmelidir.

Teknolojik Gelişime Ayak Uydurmadaki Zorluklar

Günümüzde teknolojinin hızına ayak uyduramayan hiçbir ekonomik birim ayakta kalamamaktadır. Yalnızca sanayinin değil her ekonomik birimin teknolojiyi içselleştirmiş bir noktaya gelmesi sağlanmalıdır. Ancak bu gelişmelere ayak uydurabilmek belli bir maliyet ve bilgi gerektirmekte, bu maliyeti ve bilgiyi karşılayamayan esnaflarımız ve sanatkârlarımız zorluk yaşamaktadırlar. Esnaflarımız ve sanatkârlarımızın bu alanda desteklenmesi ekonomiyi de canlandıracak bir unsurdur.

Servis Esnaflarının Sorunları

2015 yılı genel seçimleri öncesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN ve sonrasında da İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir TOPBAŞ İstanbul'daki servis esnaflarımıza plaka tahdidi sözü vermişlerdi, fakat bu söz bugüne kadar İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yerine getirilmedi. Verilen sözlerin AKP tarafından tutulmamış olması servis esnaflarımızda ve ailelerinde büyük mağduriyet yaratmıştır, borçlarını ödeyemez hale gelerek hayatına son veren servis esnaflarımız olmuştur. Sorunun sağlıklı bir şekilde çözümü için İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve servis esnaflarımız arasında sağlıklı bir diyalog ortamı oluşturulmalıdır.

Şoför Esnaflarının Sorunları

Mazot ve benzin fiyatının ülkemizde çok yüksek olması ve sürekli yapılan zamlar hem vatandaşlarımızın hem de şoför esnaflarımızın maddi olarak ağır bir yükün altına girmesine neden olmaktadır.

Ayrıca şoför esnaflarımız ticari amaçla yurt içinde eşya taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişilere verilen K türü yetki belgeleri konusunda da mağduriyet yaşamaktadırlar, örneğin K belgelerinin çok yüksek fiyata satıldığını ifade etmektedirler. Taşımacılık faaliyetlerinin ülkemizde sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve belgelendirme konusundaki sorunların çözümü için şoför esnaflarımızın karşılaştıkları zorluklar Hükümet tarafından dikkatlice incelenmeli ve çözüm üretilmelidir.

Bunlara ek olarak, 2005 yılı öncesine dek 507 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu ile esnaf olarak kabul edilen şoförlerimiz, 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nda, esnaf ve sanatkâr tanımının değiştirilmesi ile esnaf statüsünden çıkarılmıştır. Serbest meslek erbabı olarak görülen şoförler mal sahibi değilse esnaf ve sanatkâr olarak

kabul edilmemektedir. Bu durum şoförlerin meslek odalarına üye olma mecburiyetlerini de ortadan kaldırdığı için, örgütlenerek hak aramalarına da engel olmaktadır.

Bürokratik Sorunlar

Bu sorunlara ek olarak, esnaf ve sanatkârlar işe başlama ve iş bırakma işlemlerinde bürokratik engellerle karşılaşmakta, işyeri açılışlarında ustalık belgesi ile ilgili yerel yönetimlerle sorun yaşayabilmektedir.

Sıralanan bu ve benzeri sorun alanlarının çözümü esnaflarımız ve sanatkârlarımızın rahat bir nefes almasını sağlayacağı gibi ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik daralmayı da tersine çevirerek, üretimin ve tüketimin artmasını sağlayacaktır. Bu sebeple esnaflarımız ve sanatkârlarımızın karşı karşıya kaldıkları sorun alanlarının ve çözüm yollarının tespiti amacı ile konunun taraflarının ve ilgili uzman ve akademisyenlerin, ekonomistlerin görüş ve önerilerine başvurulabileceği bir araştırma komisyonunun Meclis çatısı altında bir an evvel kurulması gerekmektedir.

GEREKÇE (ÖZET)

Ülkemizde 31 Ekim 2016 itibariyle 3037 odaya kayıtlı olmak üzere 1,668,297 esnaf ve sanatkâr faaliyet göstermektedir. Esnaf ve sanatkârlar ülke ekonomimizin canlılığının korunması ve artırılması, sürdürülebilir bir büyüme sağlanması ve olası bir ekonomik kriz durumunda krizden hızlı çıkış için büyük önem arz eden ekonomik birimlerdir.

Ancak son dönemde içte ve dışta yaşanan sorunların ekonomimize olumsuz bir biçimde yansması ne yazık ki esnaflarımızı da derinden etkilemiştir. Talepte yaşanan daralma doğal olarak doğrudan halka mal ve hizmet sunan esnaf ve sanatkârlarımızın iş hacimlerinin düşmesine sebep olmuştur. Özellikle turizm bölgelerinde faaliyet gösteren esnaflarımız siftah dahi yapamadan günü geçirmekte, işyerlerini nasıl ayakta tutacaklarına dair kara kara düşünmektedir.

Son 5 yılda 400,000'i aşkın esnafımız kepenk kapatmak zorunda kalmıştır. Esnafın kepenk kapatması elbette işsizliği de tetiklemektedir. İşsiz sayımız en güncel resmi rakamlara göre 2016 Ağustos ayında 3 milyon 493 bin olmuş, geçen senenin aynı ayına göre işsiz vatandaşlarımızın sayısı 435,000 artmıştır.

Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi verilerine göre, 2016 yılının ilk on ayında 9.5 milyar TL'lik 838,000 adet senet protesto edilmiş, geçen yılın aynı dönemine göre protesto edilen senet adedi %1.5, senet tutarı ise %20.8 oranında artmıştır. Çeklerle ilgili verilere baktığımızda ise, karşılıksız işlemi yapılan çeklerin tutarının geçen yılın aynı dönemine göre %5, çek adedinin ise %7.6 arttığı görülmektedir. Parasal tutarı 23,1 milyar TL olan 666,000 adet çekte karşılıksız işlemi yapılmıştır.

2011 yılında 137,765 esnaf ve küçük işletme sahibi 2.4 milyar TL'lik kredi borcu nedeniyle takibe uğrarken Eylül 2016'da kredi borcunu ödeyemeyen esnaf sayısı 260,417'ye, takibe düşen borç miktarı ise 7.2 milyar TL'ye çıkmıştır. Yani takibe düşen esnaf sayısı 4 yılda %90, takibe düşen kredi borcu miktarı ise %200 artmıştır.

Oysa esnaf ve sanatkârın korunması anayasal bir ödevdir. Anayasamızın "Esnaf ve sanatkârların korunması" başlıklı 173. Maddesi "Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır" diyerek esnaf ve sanatkârların önemini vurgulamaktadır. Ne yazık ki bu hükme rağmen ülkemizde esnaf ve sanatkârlarımız çok sayıda sorunla karşılaşmakta, ancak ciddi destek ve teşviklerden yoksun bir şekilde ekonomik hayatta var olmaya çalışmaktadırlar.

Eснаflarımızın ve sanatkârlarımızın araştırılması gereken sorunları arasında finansman ve kredi imkânlarına erişim sorunu, vergi yükü sorunu, mesleki eğitim sorunu, büyük mağaza zincirlerinin yarattığı baskı, sosyal güvenlik sorunları, kayıt dışı yürütülen faaliyetler, teknolojik gelişime ayak uydurma maliyetinin yüksekliği, karşılaştıkları bürokratik engeller gibi sorunlar yer almaktadır. Ayrıca şoför esnaflarımızın ve servis esnaflarımızın da çözülmeyi bekleyen sorunları mevcuttur.

Sıralanan bu ve benzeri sorun alanlarının çözümleri esnaflarımız ve sanatkârlarımızın rahat bir nefes almasını sağlayacağı gibi ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik daralmayı da tersine çevirerek, üretimin ve tüketimin artmasını sağlayacaktır. Bu sebeple esnaflarımız ve sanatkârlarımızın karşı karşıya kaldıkları sorun alanlarının ve çözüm yollarının tespiti amacı ile konunun taraflarının ve ilgili uzman ve akademisyenlerin, ekonomistlerin görüş ve önerilerine başvurulabileceği bir araştırma komisyonunun Meclis çatısı altında bir an evvel kurulması gerekmektedir.

